

Ryttylä 15.10.2014
Matti Väisänen

JEESUS JA LAKIMIES
MK 12:28-34
(19 HJS II vk)
Hämeenlinna
(19.10.2014)

Teksti:

28. Silloin tuli hänen luoksensa eräs kirjanoppinut, joka oli kuullut heidän keskustelunsa ja huomannut hänen hyvin vastanneen heille, ja kysyi häneltä: "Mikä on ensimmäinen kaikista käskyistä?" 29. Jeesus vastasi: "Ensimmäinen on tämä: 'Kuule, Israel: Herra, meidän Jumalamme, Herra on yksi ainoa; 30. ja rakasta Herraa, sinun Jumalaasi, kaikesta sydäimestäsi ja kaikesta sielustasi ja kaikesta mielestäsi ja kaikesta voimastasi.' 31. Toinen on tämä: 'Rakasta lähimmäistäsi niin kuin itseäsi.' Ei ole mitään käskyä, suurempaa kuin nämä."

32. Niin kirjanoppinut sanoi hänelle: "Oikein sanoit, opettaja, totuuden mukaan, että yksi hän on, ja ettei ketään muuta ole, paitsi hän. 33. Ja rakastaa häntä kaikesta sydäimestään ja kaikesta ymmärryksestään ja kaikesta voimastaan, ja rakastaa lähimmäistään niin kuin itseänsä, se on enemmän kuin kaikki polttouhrit ja muut uhrit." 34. Kun Jeesus näki, että hän vastasi ymmärtäväisesti, sanoi hän hänelle: "Sinä et ole kaukana Jumalan valtakunnasta." Eikä kukaan enää rohjennut häneltä kysyä.

JOHDANTO

a. Tekstissämme Jeesus vastaa juutalaisen lainopettajan kysymykseen siitä, ”mikä käsky on ensimmäinen kaikista käskyistä” eli kaikkein tärkein. Rinnakkaiskohdassa Matteuksen evankeliumissa sanotaan, että lainopettaja, joka kuului fariseuksiin, teki tämän *kiusaten*.

b. Jeesuksen vastaus lainoppineelle koostuu kahdesta osasta:

- Vastauksen alkuosa sisältää juutalaisten oman uskontunnustuksen.
- Vastauksen toinen osa sisältää puolestaan niin sanotun rakkauden kaksoiskäskyn.

c. Seuraavassa yritän selittää, mitä nämä Jeesuksen vastauksen kaksi osaa pitävät sisällään ja mikä on niiden sanoma meille.

1. JEESUKEN VASTAUKSEN ALKUOSA (Mk 12: 29)

Ensin tarkastelemme Jeesuksen vastauksen alkuosaa:

- 1.1. Tekstimme alkaa sanalla *silloin*, joka viittaa Jeesuksen juuri käymään keskusteluun ylönousemuksesta saddukeusten kanssa (12:18-27).

Saddukeukset olivat oman aikansa liberaaliteologeja. He eivät uskoneet esimerkiksi ylösnousemukseen. Jeesus oli vastannut heidän kysymykseensä tavalla, joka teki saddukeukset sanattomiksi.

- 1.2. Fariseukset olivat kuulleet Jeesuksen ja saddukeusten välisestä keskustelusta ja siitä, kuinka se oli päättynyt.

Se oli heille mieleen, sillä fariseukset uskoivat, kuten Jeesuskin ylösnousemukseen. Fariseuksetkin olivat saddukeusten tavoin Jeesuksen vastustajia, mutta eri syystä kuin saddukeukset.

Fariseukset olivat oman aikansa legalisteja, eivät suinkaan liberaaliteologeja, vaan lain tien kulkijoita, jotka luulivat, että ihminen voi pelastaa itse itsensä täyttämällä Jumalan lain eli Jumalan tahdon. He kokoontuivat yhteen ja päättivät lähettää keskuudestaan erään lainopettajan / kirjanoppineen testaamaan Jeesuksen lain tuntemusta.

Jeesus aloittaa vastauksensa lainopettajalle lainaamalla VT:sta 5Ms 6:4 jaetta, joka on – meidän apostolisen uskontunnustuksemme tapaan – samalla juutalaisten uskontunnustus. Hebreankielisenä se kuuluu näin: ”Sema, Israel! Jahve, Elohenu, Jahve Ehad. Vuoden -38 kirkkoraamattumme kääntää sen: ”Kuule, Israel! Herra, meidän Jumalamme, Herra on yksi.”

Heprealaisen tekstin "Elohenu" (Jumalamme) on monikkomuoto. Vanhassa kirkkoraamatussamme monikkomuoto ei tule selvästi näkyviin, koska suomen kielen monikon ensimmäisessä persoonassa yksikkö ja monikko ovat samanlaiset. ”Jumalamme” voi siis tarkoittaa yhtä tai monta Jumalaa. Heprealaisen tekstin sisältö tulisi selvemmin ilmi, jos ilmaisimme sen hiukan virheellisellä suomen kielellä, näin: "Kuule, Israel! Herra, meidän J u m a l a t, Herra on yksi." Alkukielen mukaan Jumala on siis monta ja kuitenkin yksi. – Uusi kirkkoraamattumme (KR-92) kääntää kyseisen jakeen: "Kuule, Israel! Herra on meidän Jumalamme, Herra yksin”, ja samalla se hukkaa koko jakeen ydinsanomana.

Juutalaiset olivat omaksuneet tämän VT:n jakeen uskontunnustukseen jo ennen Jeesuksen syntymää. Vielä tänäkin päivänä tätä VT:n jaetta myydään turisteille pieneen metalliseen koteloon sijoitettuna, jollaisessa juutalaiset kodit sitä säilyttävät yhä oviensa pieleen kiinnitettynä.

Tämä juutalainen tapa pitää sisällään kaksinkertaisen ihmeen: Ensimmäinen ihme on Jumalan kolmiykyseys eli se, että Jumala on sekä kolme että yksi samanaikaisesti: "Kuule, Israel! Herra, meidän Jumalamme (monikko), Herra on yksi" (5Ms 6:4). Toinen ihme on se, etteivät juutalaiset vielä tänäkään päivänä usko eivätkä hyväksy Jumalan kolmiykyseyttä eivätkä Jeesuksen jumaluutta. Heidän silmillään on totisesti peite.

- 1.3. Tarkastelemme Jumalan kolmiykyseyttä vielä hiukan lisää: Sanoja kolminaisuus tai kolmiykyseys ei ole Raamatussa, mutta itse asia on vahvasti raamatullinen. Athanasiuksen uskontunnustuksessa sanotaan, että on "y k s i Jumala kolmessa persoonassa ja kolme persoonaa y h d e s s ä Jumalassa, nimittäin Isä, Poika ja Pyhä Henki".

Asian voisi yrittää ilmaista matemaattisesti miniyhtälöllä $1 = 3$. Jo peruskoulun

ensiluokkalainen osaisi sanoa, että tuollainen yhtälö ei ole tosi. Me emme ymmärrä, kuinka kolme voi olla yksi ja kuinka yksi voi olla kolme. Ihminen on rajoittunut. Jumala on ääretön. Jumala on puhuteltavissa, ei selitettävissä. Sen tähden mitkään tästä ajasta otetut esimerkit tai vertaukset eivät pysty Jumalan Kolmiykeyttä kattavasti havainnollistamaan. Niinpä Pyhää Kolmiykeyttä voidaan tuntea vain siinä määrin, kuin Jumala itse on siitä meille Raamatussa ilmoittanut.

Sekä Jumalan ykseys että kolminaisuus on ilmoitettu meille selvästi Raamatussa, sekä Vanhassa että Uudessa testamentissa.

Kolme esimerkkiä VT:sta: Kolminaisuus tulee ilmi jo Vanhan testamentin ensimmäisissä jakeissa, jotka kuuluvat: *"Alussa, (hepreaksi "Bereesit", joka voidaan kääntää myös kuten Luther:(1) 'Esikoisensa kautta') loi (2) Jumala taivaan ja maan. Ja maa oli autio ja tyhjä, ja pimeys oli syvyyden päällä, ja Jumalan (3) Henki liikkui vetten päällä. Ja Jumala sanoi: 'Tulkoon valkeus.' Ja valkeus tuli" (1 Ms 1:1-3).*

Toinen esimerkki: Hepreankielessä on kolme lukusijaa: yksikkö, kun puhutaan yhdestä, duaali, kun puhutaan kahdesta ja monikko, kun puhutaan useammasta kuin kahdesta. Niin ollen Jumalan ykseyden ja kolminaisuuden puolesta puhuu VT:ssa sekin, että monikossa säännöllisesti esiintyvien Jumalan nimien (Elohim, Adonai) yhteydessä olevat verbit, adjektiivit, pronominit ja muut määreet ovat – kieliopin vastaisesti – tavallisesti yksikössä (esim. 1 Ms 1:26; 2 Kn 19:4,10; Ps 7:10; Ps 57:3).

Kolmas esimerkki: Kolminaisuuteen viittaa myös se, että Jumala puhuu itse itsestensä monikossa: "Ja Jumala sanoi: *"Tehkäämme ihminen kuvaksemme, kaltaiseksemme"* (1 Ms 1:26, samoin 1 Ms 3:22; 11:7; Js 6:8).

Kaksi esimerkkiä UT:sta: Jeesuksen kastekäsky sisältää samalla todistuksen Jumalan kolmiykeydestä: *"Menkää ja opetuslapseuttakaa kaikki kansat kastamalla heitä Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen nimeen (yksikkö, eikä 'nimiin', monikko)" (Mt 28:19), eli Isä ja Poika ja Pyhä Henki ovat yksi Jumala.*

Toiseksi, Jeesuksen omassa kastetapahtumassa näkyy hyvin, kuinka yhden Jumalan kolme eri persoona ovat samanaikaisesti erillisinä olemassa: *"Kun Jeesus oli kastettu, nousi hän kohta vedestä, ja katso, taivaat aukenivat, ja hän näki Jumalan Hengen tulevan alas niin kuin kyyhkysen ja laskeutuvan hänen päällensä. Ja katso, taivaasta kuului (Isän) ääni, joka sanoi: 'Tämä on minun rakas Poikani, johon minä olen mielistynyt'" (Mt 3:16-17).*

Tiivistelmä

Tiivistelmänä Jeesuksen vastauksen alkuosasta saamme: Paljon on salaisuuksia, mysteereitä, mutta Jumalan kolmiykeyksyys on niistä suurin. Ihmisjärki ei yrityksistään huolimatta voi ymmärtää eikä selittää sitä. Se on kuitenkin koko luomakunnan olemassaolon perustus ja ainoa kestävä selitys. Siksi Perkele vihaa sitä suunnattomasti.

Jos hylkäämme kolminaisuusopin, joko ajaudumme polyteismiin, eli meillä on kolme Jumalaa (Isä ja Poika ja Pyhä Henki) tai kiellämme Kristuksen jumaluuden ja teemme Pyhästä Hengestä vain persoonattoman voiman, jolloin tunnustaisimme vain Isän jumaluuden.

Tällaisen käsityskykymme ylittävän suuren kaikkivaltiaan Jumalan eteen kaikkien ihmisten, sekä juutalaisten että ei-juutalaisten, myös sinun ja minun, on kerran ilmestyttävä, tahdomme me sitä tai emme.

2. JEESUKSEN VASTAUKSEN TOINEN OSA (Mk 12:30-31)

- 2.1. Jeesuksen vastauksen toinen osa lainopettajalle sisältää *rakkauden kaksoiskäskyn*, jonka molemmat osat ovat VT:n suoraa lainausta: ”*Rakasta Herraa, Jumalaasi, koko sydämeästäsi, koko sielustasi ja mielestäsi ja koko voimallasi.*” (j.30; 5Ms 6:5) ja ”*rakasta lähimmäistäsi niin kuin itseäsi*” (Mk12:31; 3Ms 19:18). Yhdessä näitä kahta käskyä kutsutaan rakkauden kaksoiskäskyksi. Samalla se on myös kymmenen käskyn tiivistelmä: Jumalan rakastaminen pitää sisällään käskyt 1-3 ja lähimmäisen rakastaminen käskyt 4-10.
- 2.2. Fariseukset olivat jakaneet VT:n lain (Tooran) 613 käskyyn, joista 248 oli muka positiivisia eli varsinaisia käskyjä ja 365 negatiivisia eli kieltoja. He selittivät, että kyseiset lukumäärät johtuvat siitä, että ihmisruumiissa on 248 osaa ja vuodessa 365 päivää. Nyt fariseukset halusivat kuulla, miten Jeesus suhtautui siihen pelastuksen tiehen, joka heidän mielestään oli oikea. – Ja Jeesus vastasi rakkauden kaksoiskäskyllä, kuten kuulimme.
- 2.3. Joskus rakkauden kaksoiskäskyä ajatellessamme saatamme erehtyä luulemaan, että sen täyttäminen olisi jotenkin helpompaa kuin kymmenen käskyn mukaan eläminen, vaikka näinhän ei ole, sillä neidän ovat sama asia. Kymmenessä käskyssä meillä on rakkauden kaksoiskäsky avattuna. Kymmenen käskyä ovat siis rakkauden kaksoiskäskyn selitys, kommentaari.
- 2.4. Alkutekstin *rakastaa*-verbi (*agapaoo*) ei tarkoita tykkäämistä tai ystävällistä käyttäytymistä, vaan jotakin, joka on paljon enemmän. Jumalaa tulee rakastaa silloinkin, kun hän on sallinut elämäämme sairautta, epäonnistumisia, vaikeita lähimmäisiä, katkeria kohtaloita tai läheisen kuoleman. Myös lähimmäistä tulee rakastaa siitä huolimatta, että lähimmäisessä ei näytä olevan mitään miellyttävää vaan pelkästään suvaitsemattomuutta, itsekkyyttä, väkivaltaa ja ehkä joku heistä kaiken lisäksi haisee pahalta.

Rakkauden kaksoiskäskyssä on kysymys täydellisestä rakkaudesta, jollaiseen pystyy vai Jumala. Se ei pyydä mitään itselleen vaan ainoastaan antaa ja jakaa hyvyyttä ja välittämistä kohteelle kuin kohteelle. Sellaisella rakkaudella rakastaminen on mahdotonta ihmiselle. Siksi rakkauden kaksoiskäsky nujertaa ihmisen luulot omista mahdollisuuksista.

Tiivistelmä: Jeesuksen vastauksen jälkimmäisessä osassa korostuvat seuraavat kolme asiaa:

Ensiksi, *Jumalan lain ydin on rakkaus*. Rakkaudessa on kysymys kokonaisvaltaisesta asiasta. Se vaatii koko ihmisen: hänen sydämensä, sielunsa ja mielensä. Se vaatii hänen ajatuksensa, sanansa ja tekonsa. Se vaatii myös hänen tunteensa ja järkensä.

Toiseksi, *Jumalan laki vaatii sen täyttämistä kokonaan*. Jeesuksen vastauksessa toistuu sana "koko" kolme kertaa: koko sydämeestäsi, koko sielustasi, koko mielestäsi. Toisin sanoen Jeesus halusi sanoa lainoppineelle ja fariseuksille: Kyllä Jumalan laki lupaa pelastuksen niille, jotka täyttävät lain, mutta se on täytettävä kokonaan eikä vain ulkonaisesti, kuten fariseukset kuvittelivat ja opettivat.

Keskellä Atlanttia haaksirikkoutunut voi pelastaa itse itsensä uimalla rantaan, mutta hänen on uitava koko matka, todella rantaan saakka. Jos rantaan on 1000 km, mutta voimat loppuvat 999 km:n kohdalla, itsensä pelastaminen epäonnistuu.

Kolmanneksi, *Fariseukset eivät ymmärtäneet ihmisen pelastusta ajatellen Jumalan lain tarkoitusta oikein*. He luulivat, että se on annettu pelastuksen tieksi, vaikka se on annettu siksi, että jokainen suu tukittaisiin ja ihminen tulisi näkemään syllisyytensä Jumalan edessä. Se on annettu sitä varten, että me ymmärtäisimme, että me emme jaksa uida rantaan, me emme pysty itse pelastamaan itseämme.

Siksi Jeesus halusi siirtää oman aikansa fariseukset samoin kuin tämänkin päivän fariseukset lain tieltä armon tielle, omiin voimiin turvaamisesta Kristukseen turvaamiseen.

Luulenpa, että valtaosa niistä Suomen luterilaisen kirkon jäsenistä, jotka yleensä uskovat tuonpuoleiseen, ajattelee pelastuksesta Jeesuksen ajan fariseusten tapaan: Yritän elää ulkonaisesti moitteetonta elämää, ja Jumala hyväksyy minut sen perusteella. Mitään armoa, sovitusta, anteeksiantamista, Vapahtajaa, en tarvitse.

LOPUKSI

Ystävät hyvät, tämän päivän tekstin sanoma kokonaisuudessaan on meille seuraava:

1. Ensiksi, meidän kaikkien on kerran ilmestyttävä Kaikkivaltiaan Pyhän Jumalan eteen tekemään tili elämästämme. Jumalan pyhyys ja kirkkaus on jotakin, josta meillä maan matosilla ei ole täällä ajassa täyttä käsitystä. Aavistuksen siitä saa Jumalan vastauksesta Moosekselle, joka pyysi saada nähdä Jumalan. Jumala sanoi hänelle: "Sinä et voi nähdä minun kasvojani; sillä ei kukaan, joka näkee minut, jää eloon" (3 Ms 33:20).
2. Toiseksi, Jumalan pyhä tahto, Jumalan laki, vaatii täydellisyyttä, johon pystyy vain Jumala. Se on hyödyllinen opastaja suhteessamme sekä Jumalaan että lähimmäiseen, mutta täydellisyydessään se on niin vaativa, ettei yksikään ihminen voi sitä kokonaan täyttää eikä sitä kautta tulla Jumalan hyväksymäksi eli pelastetuksi.

Jumala-suhdettamme ajatellen Jumalan laki onkin annettu sitä varten, että me näkisimme syntisyytemme, ja se tukkisi meidän suumme, niin kuin se kerran tukki sekä saddukeusten eli liberaalien että fariseusten eli omaan hyvyyteensä turvaavien legalistien suut.

3. Jeesus on Jumalan lupaama Messias, ihmisen poika ja Jumalan Poika, joka on sovittanut meidän syntimme. Hän on täyttänyt Jumalan lain meidän puolestamme ja kärsinyt Golgatalla kuoleman meidän syntiemme rangaistuksena.

Jeesuksen elämän kautta on Jumalan lain kaikki vaatimukset täytetty ja Jeesuksen kuolemassa on kaikki synti rangaistu. Ja kaikki, mitä Jeesus elämänsä aikana teki ja mitä hänelle tehtiin, on uskon kautta meidän. Siksi me olemme syntisinä ihmisinä *pelastusta* ajatellen vapaat Jumalan laista ja kaikesta tekemisestä. Me pelastumme yksin Jumalan armosta, yksin Kristuksen tähden, yksin uskon kautta eli turvaamalla ja luottamalla Jeesukseen.

4. **Ystävä hyvä**, pelastuaksesi sinun ei tarvitse uida rantaan, vaan Jeesus tulee ulapalle luoksesi ja pelastaa sinut. Pelastusta ajatellen Jumala ei pane höyhentäkään sinun kannettavaksesi.

Jotta voisit olla tästä varma, tule Herran pöytään omistamaan Kristuksen Golgatan työssä syntien anteeksiantamus ja Pyhän Hengen ja uskon lahja, jotka jo kasteessa sait, mutta jotka olet ehkä matkalla hukannut tai olet epävarma siitä, kuuluuko armo sinulle.

Aamen.

Virret: 393; 133; 401; 301; (Ehtoollisvirret valitsee kanttori; 321:5